

Evaluering av resultatmål i miljøtemaene

Regionalt miljøprogram 2019-2022

Innledning	1
Kulturlandskap	2
Biologisk mangfold.....	3
Kulturmiljøer og kulturminner	5
Tilgjengelighet og friluftsverdier.....	8
Forurensing i kulturlandskapet	9
Klima	11
Økologisk landbruk	12

Innledning

Som en del av revideringen av regionalt miljøprogram 2023-2026, blir det sett på om resultatmålene i de ulike miljøtemaene i miljøprogrammet for 2019-2022 er oppfylt. Denne evalueringen danner videre grunnlag for å vurdere om utfordringene og strategiene nevnt under miljøtemaene, er riktig for neste planperiode og om det skal endres eller settes nye resultatmål for hvert tema.

Om uttak av datasett for sammenligning av tall:

2018 og 2021 er brukt. 2018 er året før programmet tredde i kraft. 2021 er siste hele året i programperioden, og gir derfor bedre bilde av utviklinga enn hvis vi bruker 2022 tall.

Anbefaling om resultatmål:

Velg mer konkrete resultatmål, som er målbare. I programmet kan det gjerne stå skrevet hvilken måte resultatmålet skal måles/telles i evalueringa (hvilket datasett, osv.)

Kulturlandskap

Resultatmål

- Antall beitedyr i utmark har økt med 3 % i perioden
- Det er færre interessekonflikter mellom beitebruk og andre interesser
- Jordbruksareal i drift har økt
- Jordbruksdrift i ytre strøk opprettholdes
- Kulturlandskapet holdes åpent gjennom aktivt husdyrhold og slått

Evaluering

- "Antall beitedyr i utmark har økt med 3 % i perioden"

I perioden 2018-2021 har det vært en nedgang på 6,6 % på antall beitedyr i utmark.

I 2018 ble det totalt sluppet 158 949 dyr på utmark. I 2021 ble det sluppet totalt 148 461 dyr på utmark. I samme periode har det vært en nedgang på 44 bruk (-3,77 %).

År	Antall foretak	Melkekyr			Voksne			Antall dyr i utmark i alt
		og ammekyr	Øvrig storfe	Sauer sluppet	Lam sluppet	geiter og kje	Hest	
2018	1 167	2 617	4 190	53 272	88 301	10 099	470	158 949
2021	1 123	2 720	4 876	49 268	81 513	9 556	528	148 461
Endring	-44	103	686	-4 004	-6 788	-543	58	-10 488
Endring i %	-3,77 %	3,94 %	16,37 %	-7,52 %	-7,69 %	-5,38 %	12,34 %	-6,60 %

Splittet på Troms og Finnmark er tallgrunnlaget for beitedyr på utmarksbeite som følger:

Troms 2018: Melkeku og Ammeku = 2 274, Øvrige storfe = 3 559, sauer sluppet = 43 771, lam sluppet 73 507, voksne geiter og kje = 10 097 og hest = 392.

Troms 2021: Melkeku og Ammeku = 2 210, Øvrige storfe = 3 811, sauer sluppet = 40 365, lam sluppet 67 010, voksne geiter og kje = 9 551 og hest = 447.

Finnmark 2018: Melkeku og Ammeku = 343, Øvrige storfe = 631, sauer sluppet = 9 461, lam sluppet 14 736, voksne geiter og kje = 2 og hest = 78.

Finnmark 2021: Melkeku og Ammeku = 510, Øvrige storfe = 1065, sauer sluppet = 8 894, lam sluppet 14 503, voksne geiter og kje = 1 og hest = 81.

Innspill om at det var utfordrende å få tak i gjetere i koronaperioden. og ønske om å få splittet tall i Troms og Finnmark.

- "Det er færre interessekonflikter mellom beitebruk og andre interesser."

Det vurderes som vanskelig å måle dette resultatmålet. Skal det måles i antall jordskiftesaker? Eller fra andre kriterier. Generelt sett vil det alltid være interessekonflikter ved bruk av utmark til beitedyr fra andre brukerinteresser. Her kan nevnes utbyggingsinteresser – hytter, fritidshus og annet og brukerne av disse byggene, jakt spesielt med hund, hundekjøring, generelt hundehold og ønske om å gå med løs hund og interesseorganisasjoner for vern av fredet rovvilt for å nevne noen.

Det vil være viktig for kommunene å få utarbeidet beitebrukskart for å synliggjøre viktigheten av beitebruksnæringen og arealene som er viktige for å bevare beitenæringen.

- “Jordbruksareal i drift har økt”

Det totale jordbruksarealet i drift:

2018: 330 569 dekar (239 173 dekar i Troms og 91 396 dekar i Finnmark)

2021: 336 545 dekar (244 424 dekar i Troms og 92 121 dekar i Finnmark)

Endring: 1,81 % økning (2,20 % økning i Troms og 0,79 % økning i Finnmark)

- “Kulturlandskapet holdes åpent gjennom aktivt husdyrhold og slått”

Fin visjon, men lite konkret som resultatmål og kan ikke måles direkte. I tillegg til at skogen gror (vertikal gjengroing) er det i en del områder også utfordring med at det gror igjen med krekling (horisontal gjengroing) – dette er ikke like synlig ved første øyekast.

- “Jordbruksdrift i ytre strøk opprettholdes”

I Troms har vi «ytre kyst»- ordninga. Viktig ordning som bidrar til å opprettholde det særpregne jordbrukslandskapet i utvalgte kommuner.

Biologisk mangfold

Resultatmål

- Bestanden av husdyrraser med særlig tilknytning til Troms og Finnmark er økt
- Det er utarbeidet flere nye skjøttsplaner med formål å bevare biologisk mangfold
- 10 nye områder er kartlagt som verdifulle kulturlandskap
- Tidligere kartlagte verdifulle kulturlandskap og kulturbetinga verdifulle naturtyper, skal være tilgjengelig i Naturbasen
- Økt utbredelse av rødlista arter
- Redusert utbredelse av arter fra fremmedlista i verdifulle kulturlandskap

Evaluering

- “Bestanden av husdyrraser med særlig tilknytning til Troms og Finnmark er økt”

År	STN – avlskyr	Steigar - avlssøyer
2021	42	73
2020	37	45
2019	44	41
2018	35	10
2017	42	0
2016	44	0
2015	46	0

Vi har ikke fullstendig oversikt over nordlandshest/lyngshest, men både Steigar, STN-avlskyr og nordlandshest/lyngshest har fortsatt status som *true*, ifølge Norsk genressurscenter. Som tabellen viser så har antall avlskyr STN gått ned, mens avlssøyer Steigar har en økning.

De øvrige resultatmålene er miljøvernavdelingen hos Statsforvalteren spurt om å bidra til evalueringen:

- “Det er utarbeidet flere nye skjøtselsplaner med formål å bevare biologisk mangfold”
Resultatmålet er oppfylt.
- “10 nye områder er kartlagt som verdifulle kulturlandskap”
Resultatmålet er ikke oppfylt.
- “Tidligere kartlagte verdifulle kulturlandskap og kulturbetinga verdifulle naturtyper, skal være tilgjengelig i Naturbasen”

Første del: Ikke lagt inn flere i perioden. Hvilke tenker en på? Rapporten til Alm et al fra 2013?

Andre del: Det er lagt inn noen flere områder. Det er umulig å få lagt inn alle. Det må gjøres en prioritering av hvilke områder en ønsker inn.

Vi er på etterskudd, og har lagt inn 4 nye slåttemarker og kanskje 40 naturtyper totalt i 2022, når det gjelder DN_håndbok 13

Av de som er NiN-kartlagt er det flere hundre nye kulturbetingede lokaliteter som ligger i naturbasen som ble kartlagt i perioden 2019-2022.

Kulturbetingede naturtyper er blant annet: Det gjelder slåttemark, slåttemyr, kystlynghei, boreal hei, naturbeitemark, semi-naturlig strandeng, hagemark.

De utvalgte er slåttemark som også inkluderer slåttemyr og lauveng, kystlynghei.

- “Økt utbredelse av rødlista arter”
Det legges hele tiden inn nye arter. Disse ser en best på artkart.no
- “Redusert utbredelse av arter fra fremmedlista i verdifulle kulturlandskap”
Det er gjort en kjempejobb med å fjerne kjempespringfrø på Rundmo i Målselv kommune i 2022.

Miljøvernavdelinga har også evaluert selve resultatmålene mtp tiden fremover:

Kartlagt nye områder som verdifulle kulturlandskap – Det er i så fall noe som vi må spille inn til Miljødirektoratet. En kartlegger på andre måter nå.

Begrunnelse: Begrepet «verdifulle kulturlandskap» er noen definerte områder i naturbasen, og er derfor litt vanskelig å bruke som et generelt begrep. Gjelder ei liste på ca. 40 områder i fylket. Disse er definerte og har vært det lenge. Litt usikker på om det er tenkt at disse skal oppdateres, men det er selvfølgelig en mulighet. Det er imidlertid Miljødirektoratet som styrer dette og som har ei tilskuddsordning som går på akkurat disse. Det som er aktuelt er å legge inn eksisterende rapporter – de nyeste, som ikke er lagt inn.

Spørsmål: hva er tenkt her?

Første punkt: kanskje en kunne lagt inn et antall nye skjøtselsplaner og for hva? F.eks. skjøtselsplaner for utvalgte naturtyper som slåttemark, slåttemyr og kystlynghei

Punkt 3 , del 2 om kulturbetinga viktige naturtyper, er et veldig bra punkt. Vi er på etterskudd, og det er frist for å få inn alle områder som er kartlagt ut fra DN-håndbok 13 innen 1.juni. 2023

Etter dette stenges Naturbasen for disse. Kunne kanskje vært lagt til: DN-håndbok 13 i parentes og fått med denne informasjonen slik at dersom noen vet at det finnes rapporter over områder som burde vært lagt inn/prioritert – at disse kommer inn til miljøavdelinga?

Punkt 3, del 1, Finnes det verdifulle kulturlandskap som ikke ligger i naturbasen. Og det gjør det sikkert. Jeg vet jo konkret om en rapport eller to som ikke er lagt inn. Vet ikke om disse kommer inn under verdifulle kulturlandskap, men det er jo absolutt et punkt å følge. Evt. kvalitetssikre eksisterende.

Spørsmål: Har landbruk en annen definisjon på verdifulle kulturlandskap? Er det noe annet i RMP?

Punkt 4: Økt utbredelse av rødlista arter. Dette er et litt uklart mål. Økt registrering av rødlistede arter i artsobservasjoner.no (vanskelig å måle)

Kanskje kan en ha et mål som – Kurs i bruk av artsobservasjoner.no?

Punkt 5: Bra punkt. Kanskje ta med dette delmålet? Økt antall tiltak for bekjempelse av fremmede arter i kulturlandskapet. (ikke bare i de 40 verdifulle kulturlandskapene)

Kulturmiljøer og kulturminner

Resultatmål

- Tap av fredete kulturminner, verneverdige bygninger og kulturminner som er utvalgt som verneverdige gjennom kommunale kulturminneplaner er redusert.
- Det er jordbruksaktivitet i samiske og kvenske kulturlandskap
- Kulturminneforvaltningen har utarbeidet flere skjøtselsplaner i samarbeid med bøndene
- Flere automatisk fredete kulturminner i landbruket gis jevnlig skjøtsel
- Økt kunnskap om og formidling av kvenske kulturminner i jordbrukslandskapet
- Økt kontakt/samarbeid og kunnskapsutveksling mellom bønder og kulturminneforvaltningen
- Regionalt viktige tradisjonsbygg og -anlegg i landbruket blir ivaretatt
- Økt søknadsmengde på tilskudd til skjøtsel og restaurering av kulturminner
- Økt utnyttelse av ekstraverdier i skogen til tradisjonelt byggemateriale
- Økt kunnskap om tradisjonshandverk

Evaluerings

Kulturminneforvaltningen hos fylkeskommunen og Sametinget er spurt om å evaluere de ulike resultatmålene, samt at det er hentet ut søknadsstatistikk fra regionalt miljøtilskudd og SMIL.

- “Flere automatisk fredete kulturminner i landbruket gis jevnlig skjøtsel”

I 2018 ble det utbetalt 20 tilskudd til drift av seter, i 2021 ble det utbetalt 16 tilskudd (både enkeltseter og felleseter).

Tilskudd til automatisk freda kulturminner:

- 2018: 38 søkere / 648 dekar
- 2021: 39 søkere / 2 151 dekar

Ved forrige rullering ble tilskudd til skjøtsel av steingjerder og bakkemurer tatt inn. I 2021 var det 22 søkere med totalt 97 695 meter steingjerder/bakkemurer.

- “Økt søknadsmengde på tilskudd til skjøtsel og restaurering av kulturminner”

Resultatmålet er sannsynligvis oppfylt. I 2018 var det ikke registrert SMIL-saker med vedtakskoder 3.1-3.4 i Agros. Disse vedtakskodene omhandler kulturminner og kulturmiljøer. I 2021 er det innvilget SMIL-tilskudd til 12 slike saker.

Troms fylkeskommune:

Kunnskap om og interessen og dermed bevaring av kulturminner og kulturmiljø er økende. Tilskuddsmidler er viktig – men det er minst like viktig at kulturminneforvaltningen er tett på søkerne for å veilede og informere, dra på befaring sammen med søker og lage skjøttselsplaner/skriftlige skjøttselsråd.

- “Tap av fredete kulturminner, verneverdige bygninger og kulturminner som er utvalgt som verneverdige gjennom kommunale kulturminneplaner er redusert.”

Alle kommunene i Troms har politisk vedtak om å lage kulturminneplan. De fleste er ferdige, noen er i gang, noen ruller planene sine. Vi ser at dette er en god start på å få kommunene til å skaffe oversikt over verneverdige kulturminner som de har forvaltningsansvaret for. Vi har ikke tall på tap av automatisk fredete kulturminne. Men veiledning i forbindelse med søknad om RMP-tilskudd det er absolutt en god mulighet for å øke kunnskapen om kulturminner på eiendommene.

- “Det er jordbruksaktivitet i samiske og kvenske kulturlandskap”

Dette har jeg ikke tall på, men i Nordreisa kommune arbeides det med å finne god forvaltning av KULA-området og jordbrukseiendommer der. Vet at det søkes RMP-tilskudd.

- “Kulturminneforvaltningen har utarbeidet flere skjøttselsplaner i samarbeid med bøndene”

Ja, vi utarbeider skjøttselsplaner og synes det fungerer godt. Det er viktig at kulturminneforvaltningen veileder og informerer bøndene om hvilke kulturminner de har på eiendommene og hvordan skjøttselen skal foregå. Det er svært viktig at km forvaltningen involveres ved søknad om midler til skjøtsel av fredete kulturminner. I 2020 hadde vi 24 bønder i Troms som hadde skjøttselsplan, i 2021 ble det utarbeidet tre nye.

- “Økt kunnskap om og formidling av kvenske kulturminner i jordbrukslandskapet”

Vi har i år fredet en gammel, kvensk gård. Denne ligger i jordbrukslandskap og skogen drives 8vedproduksjon).

- “Økt kontakt/samarbeid og kunnskapsutveksling mellom bønder og kulturminneforvaltningen”

Vi forsøker å ha god kontakt, men kan bli bedre. Korona har gjort at mye har stoppet opp

- “Regionalt viktige tradisjonsbygg og -anlegg i landbruket blir ivaretatt”

Enkelte kommuner kontakter oss ved søknader om istandsetting av bygninger. Viktig at vi veileder. Behov for økt kunnskap hos kommunene/saksbehandlere på landbruk som skal behandle søknader om bygningsvern.

- “Økt utnyttelse av ekstraverdier i skogen til tradisjonelt byggemateriale”

Vet ikke – men stort potensiale for ekstra inntekter – never og godt, tettvokst trevirke

- “Økt kunnskap om tradisjonshandverk”

Flere fra fylket har tatt utdanning i tradisjonshåndverk/tømrer ved NTNU de siste årene. Bra – men behøver flere!

Finmark fylkeskommune:

- “Tap av fredete kulturminner, verneverdige bygninger og kulturminner som er utvalgt som verneverdige gjennom kommunale kulturminneplaner er redusert.”
 - I Finmark har vi kun 4 vedtatte kulturminneplaner – ingen verneverdige bygninger er foreløpig ikke avsatt som hensynssoner, og vært liten effekt på verneverdige kulturminner/bygninger i jordbruket så langt. Mulig det er en endring ved å analysere antall bygninger som har fått tilskudd gjennom Freda bygg i privat eie-ordningen eller av Kulturminnefondet, men vi har ikke rukket undersøke dette, med tanke på bestillingsfristen fra SF på én dag.
- “Det er jordbruksaktivitet i samiske og kvenske kulturlandskap”

- Denne må svares ut av kommunene, som har oversikt over hvor det er jordbruksaktivitet
- “Kulturminneforvaltningen har utarbeidet flere skjøtselsplaner i samarbeid med bøndene”
 - Dessverre ingen henvendelser til fk i Finnmark, så her virker det som om tilskuddskriteriene i RMP-tilskuddene ikke virker.
- “Økt kunnskap om og formidling av kvenske kulturminner i jordbrukslandskapet”
 - Det har blitt fredet flere kvenske kulturminner de siste par årene i Troms og Finnmark, som også har tilknytning til jordbruket. Kunnskapen blir økt gjennom kunnskapsgrunnlaget som utarbeides i fredningsarbeidet, og formidlingen i forbindelse med fredningene. Si noe om Fotefar – blir økt formidling nå i Troms?
- “Økt kontakt/samarbeid og kunnskapsutveksling mellom bønder og kulturminneforvaltningen”
 - Skjer i hovedsak gjennom UKL og på konkrete befaringer. Har ellers vært litt for lite kontakt, ingen seminarer eller møtearenaer de siste par årene.
- “Regionalt viktige tradisjonsbygg og -anlegg i landbruket blir ivaretatt”
 - Har ikke statistikk å vise til på så kort varsel
- “Økt utnyttelse av ekstraverdier i skogen til tradisjonelt byggemateriale”
 - Her bør skogbruksnæringa koples på, for å svare på dette
- “Økt kunnskap om tradisjonshandverk”
 - Det foregår kurs både innenfor UKL-områdene og i regi av Fortidsminneforeningen om tradisjonshåndverk, som restaurering av steingjerder og tørrsteinsmuring, slike tiltak bidrar til økt kunnskap.

Sametinget (SD):

- “Tap av fredete kulturminner, verneverdige bygninger og kulturminner som er utvalgt som verneverdige gjennom kommunale kulturminneplaner er redusert.”
 - Sametinget (SD) opplever årlige tap av freda kulturminner (inkl bygninger) og sannsynligvis også verneverdige bygninger, men har ingen oversikt eller statistikk.
- “Det er jordbruksaktivitet i samiske og kvenske kulturlandskap”
 - Jordbruksaktivitet er avtagende.
- “Kulturminneforvaltningen har utarbeidet flere skjøtselsplaner i samarbeid med bøndene”
 - Noen planer er utarbeidet i forb. m. UKL-områder, ellers ingen kjennskap/oversikt.
- “Økt kunnskap om og formidling av kvenske kulturminner i jordbrukslandskapet”
 - (Sametinget har ikke kommentert dette punktet.)
- “Økt kontakt/samarbeid og kunnskapsutveksling mellom bønder og kulturminneforvaltningen”
 - Økt kontakt innenfor Ukl, ellers ingen oversikt.
- “Regionalt viktige tradisjonsbygg og -anlegg i landbruket blir ivaretatt”
 - Ja, men ingen oversikt om alle er ivaretatt. SD har manglende kapasitet.
- “Økt utnyttelse av ekstraverdier i skogen til tradisjonelt byggemateriale”
 - Litt enkelte steder, som indre Troms, Pasvik og Skjomen. Ellers ingen kjennskap/oversikt.
- “Økt kunnskap om tradisjonshandverk”
 - SD har jobbet aktivt med å øke kunnskapen innenfor de ressurser vi har klart å mobilisere. Litt sporadisk økning enkelte steder, f.eks i Nordre Nordland/Sør-Troms (samt litt i Midt- og Nord-Troms).

Tilgjengelighet og friluftsverdier

Resultatmål

- Nytt og gammelt kulturlandskap er et viktig element i næringsutviklingsarbeidet
- Folk flest kjenner til regionens utvalgte kulturlandskap

Evaluering

- “Nytt og gammelt kulturlandskap er et viktig element i næringsutviklingsarbeidet”
Nytt og gammelt kulturlandskap som et viktig element i næringsutviklingsarbeidet er et lite målbart resultatmål. Det er lett å tenke seg at et åpent og fint kulturlandskap bidrar i positiv retning i reiselivsbransjen, samt at det kan være med å bygge opp om de norske merkevarerne for landbruksprodukter som genereres fra landbruket i Troms og Finnmark. Det settes i gang næringsutviklingsprosjekt i UKL-områdene i 2023 og 2024, hvor det blir sett på mulighet å få til ny næringsutvikling basert på de ressursene og det kulturlandskapet vi har der.
- “Folk flest kjenner til regionens utvalgte kulturlandskap”
Resultatmålet om at folk flest kjenner til de utvalgte kulturlandskapene (UKL) fremstår som lite målbart. Det er gjennomført tiltak som vil øke folks kjennskap til områdene; innkjøp og oppsetting av skilt. Gjennomføring av arrangement i UKL-områdene; Fotoprosjektene refotografering, guida turer, bioblitz, avisoppslag og publisering på sosiale medier/facebook. Åpningen i Skallan-Rå. Nasjonal kulturlandskapspris I 2020 til Goarahat - Sandvikhalvøya i Porsanger. Ulike kurs – for eksempel tørrmuring, slåttedager.

Saksbehandler i UKL Skallan-Rå i Kvæfjord: «Mitt inntrykk er at mange ikke vet det. I Kvæfjord kjenner man til kulturstien som er fra før UKL ble opprettet, men ikke hva UKL er eller hva det står for.»

Saksbehandler i UKL Skoltebyen i Neiden i Sør-Varanger: «Alle kommunikasjons-, informasjons- og skilttiltak sier ikke noe om måloppnåelsen, antar det er derfor Jørgen ønsker seg ny formulering. Men er likevel uenig med Jørgen i premisset om at dette ikke kan måles. Man kan måle om folk flest (må vel bety flertallet) kjenner til UKL gjennom utvalgsmålinger – selv om det er dyrt. Men det er likevel mer interessant hvor mange som vet om UKL enn hvor mange tiltak vi har gjennomført eller penger vi har brukt med mål om at de skal bli kjent med UKL ...» og «det er viktigere å måle måloppnåelse og sette av midler til det. Vi kan rapportere på mange – og dyre – informasjonstiltak, men det er ikke så veldig verdifullt om de ikke bidrar til måloppnåelse. Opplever at forvaltninga generelt, og kanskje vi i landbruket spesielt, forholder oss til indirekte størrelse og da gjerne de vi pusler med sjøl.»

Kulturetaten hos Fylkeskommunen: «Det er nok litt ulikt i fylket hvor kjent UKL-områdene er, men det er nok behov for bedre markedsføring av områdene, verdiene og mulighetene for verdiskapning og næringsutvikling. I Skardalen er det laget skilt i år (jeg er usikker på om de er montert). Det er mange som besøker Skardalen, men det er utfordring med parkering. Det er antakelig behov for samarbeid med vegvesenet for å få til gode parkeringsmuligheter.»

Saksbehandler UKL Skardalen i Kåfjord: «Nå når området stadig blir bedre kjent, også med at skilt kommer opp, vil utfordringen med parkering bare bli større. I dag er det ikke mulighet for buss å stå parkert, utenom rask av og påstigning. I tillegg til at Skardalen er utvalgt som nasjonalt kulturlandskap, er Skardalen også en «perle» for utflukt (vandring).»,

Forurensing i kulturlandskapet

Resultatmål

- Antall dispensasjoner for sen spredning av husdyrgjødsel har gått ned
- Økning i antall søkere om tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel
- Husdyrgjødselressursen utnyttes på en mer klimavennlig måte
- Alle nye driftsbygninger har god lagringskapasitet for husdyrgjødsel
- Økning i antall søkere på tilskudd til mekanisk ugressbekjempelse
- Økning i mengde landbruksavfall levert til godkjent mottak
- Mer systematisk håndtering av landbruksplast – både lagring på gård og levering til mottaksstasjoner
- Bedret miljøstatus for vassdrag påvirket av forurensning fra jordbruket

Evaluering

- “Antall dispensasjoner for sen spredning av husdyrgjødsel har gått ned”

Det er sendt forespørsel til kommunene om antall dispensasjoner for sen spredning av husdyrgjødsel. Elleve kommuner har svart på antall dispensasjoner i 2018 og i 2021. Det er en nedgang på 38,5 % i antall dispensasjoner i perioden fra 2018 (13 stk) til 2021 (8 stk). Resultatmålet er oppfylt.

- “Økning i antall søkere om tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel OG Husdyrgjødselressursen utnyttes på en mer klimavennlig måte”

Statistikken for regionale miljøtilskudd viser at flere søker tilskudd under miljøtema *utslipp til luft*.

I forrige rullering ble miljøtemaet utvidet til fire ordninger. Tidligere hadde Finnmark to (nedfelling/nedlegging og rask nedmolding) og Troms hadde tre (nedfelling/nedlegging, rask nedmolding og tilførselsslange).

Alle ordninger	Dekar	Antall
2018	20 853	199
2021	82 186	515
Endring	61 333	316
Nedfelling/nedlegging og rask nedmolding		
2018	19 133	187
2021	29 683	224
Endring	10 550	37
Tilførselsslange		
2018	1 720	12
2021	7 826	37
Endring	6 106	25

Ordningen spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen hadde 254 søkere i 2021, på totalt 44 677 dekar.

- “Alle nye driftsbygninger har god lagringskapasitet for husdyrgjødsel”

Dette resultatmålet vurderes ikke som målbart, og bør vurderes endret eller fjernes. Men ansatt på landbruksavdelingen hos Statsforvalteren med bygningskompetanse har uttalt at kravet er at de skal ha

lagringskapasitet for 8 til 10 mnd. Men her i nord, så gir rådgivere i TINE og NLR råd om å bygge ut for minst 10 mnd lagringskapasitet.

- “Økning i antall søkere på tilskudd til mekanisk ugressbekjempelse”

Tilskuddsordningen *mekanisk ugrasbekjempelse i radkulturer ble innført ved forrige rullering.*

I 2019: 1 søker / 4 dekar

I 2021: 7 søkere / 224 dekar

- “Økning i mengde landbruksavfall levert til godkjent mottak”

Det er sendt forespørsel til fem mottaksanlegg i Troms og Finnmark som er oppgitt til å ta imot landbruksplast. To anlegg har oppgitt mengde mottatt plast for begge årene og et anlegg har oppgitt 2021 tall. Vedkommende hadde ikke tilgang til 2018 tall før torsdag 8. desember. Ut fra de to fullstendige besvarelsene er ikke resultatmålet oppnådd. Det er en nedgang på levert mengde landbruksplast på 17,1 % fra 2018 (149 730 kg) til 2021 (124 065 kg).

Dette resultatmålet bør ses opp mot antall bruk i drift og antall daa engareal som er i drift for å få en riktig vektning av levert mengde landbruksplast. Mengde levert plast kan også få svingninger da det kan lagres på gårdene, og ikke nødvendigvis leveres til en forventet dato.

- “Mer systematisk håndtering av landbruksplast – både lagring på gård og levering til mottaksstasjoner”

Dette vurderes ikke til å være et målbart resultatmål. Men det jobbes med gode løsninger i kommunene. Blant annet ligger det inne en SMIL-søknad i Lyngen som legger til rette for etablering av lokale mottakspunkt for å kunne levere landbruksplasten på en bil for transport til godkjent mottak. Et formål med dette er blant annet å motvirke eksempelvis brenning av plasten på gårdene, slik at tiltaket vil ha en god miljøgevinst.

- “Bedret miljøstatus for vassdrag påvirket av forurensning fra jordbruket”

Vassdragene som ligger i ordningen kantsone eng er vurdert i 2018 og 2022. Excel-fil som blir vist og sendes ut til møtedeltakerne viser at noen vassdrag har fått forbedret miljøstatus, og noen har fått forverret miljøstatus.

Det er behov for tolkning om resultatmålet er oppfylt. Man må imidlertid ikke lese seg blind på farger og klassifisert tilstand, siden det kan være andre årsaker enn reell miljøforringelse eller miljøforbedring som ligger bak endring i klassifisert tilstand. Endringer i klassifiseringssystemer (grenseverdier m.v.) kan være en slik årsak. I noen tilfeller kan tilstand også være forringet av andre påvirkninger enn jordbruk. Spesielt kommer dette til uttrykk i vassdrag med anadrom fisk, der tilstand for laks er forringet, uten at det er jordbruket som er ansvarlig.

Kantsone i eng er i enkelte tilfeller ikke et egnet tiltak for å avbøte påvirkning fra jordbrukskilde. Et eksempel er avrenning fra et hestesenter i Hammerfest. Påvirkningen er ganske riktig fra en kilde som faller under jordbruk, men det finnes ingen eng hvor det kan anlegges kantsone. Det er derfor meningsløst å ha denne vannforekomsten med som tilskuddsberettiget for kantsone i eng. Ved neste korsvei må vi derfor finne en måte å identifisere kun påvirkninger hvor kantsone i eng er relevant tiltak.

Klima

Resultatmål

- Økt søkning på tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel
- Økning i antall tilsagn om tilskudd til drenering
- Det er etablert flere biogassanlegg på gårdsbruk

Evaluering

- “Økt søkning på tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel”

Statistikken for regionale miljøtilskudd viser at flere søker tilskudd under miljøtema *utslipp til luft*.

I forrige rullering ble miljøtemaet utvidet til fire ordninger. Tidligere hadde Finnmark to (nedfelling/nedlegging og rask nedmolding) og Troms hadde tre (nedfelling/nedlegging, rask nedmolding og tilførselsslange).

Alle ordninger	Dekar	Antall
2018	20 853	199
2021	82 186	515
Endring	61 333	316
Nedfelling/nedlegging og rask nedmolding		
2018	19 133	187
2021	29 683	224
Endring	10 550	37
Tilførselsslange		
2018	1 720	12
2021	7 826	37
Endring	6 106	25

Ordningen spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen hadde 254 søkere i 2021, på totalt 44 677 dekar.

- “Økning i antall tilsagn om tilskudd til drenering”
Det er en økning på 38,5 % i antall tilsagn om tilskudd til drenering i perioden fra 2018 (39 tilsagn) til 2021 (54 tilsagn). Resultatmålet er oppfylt.

- “Det er etablert flere biogassanlegg på gårdsbruk”
Det er sendt forespørsel til NIBIO og NLR om biogassanlegg på gårdsbruk. Det er ingen gårdsanlegg i Troms og Finnmark, slik at resultatmålet er ikke oppfylt. Det er et biogassanlegg i Båtsfjord som tar imot husdyrgjødsel fra et gårdsbruk i Austertana.

Det er et biogassanlegg som skal etableres i Skibotn, men foreløpig ser det ikke ut som dette anlegget skal ta imot husdyrgjødsel.

Både Nibio og NLR viser til at det er planer for etablering av 1-2 biogassanlegg i midt-Troms. Fylkeskommunene bør utfordres på at vi har to landbruksskoler i fylket, og om de kan vurdere tilsvarende etablering som er gjort på Kleiva ved Sortland.

Økologisk landbruk

Ingen definerte miljømål